

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyně JUDr. Hany Douskové a JUDr. Zdeňky Vlasákové ve věci **projednání pozůstalosti**

po Janu L., r.č. xxx, narozeným dne xxx
naposledy bytem xxx, xxx
zemř. xxx,
se zanecháním závěti ze dne 3. 2. 2018 a se zanecháním prohlášení o vydědění ze dne 3. 2. 2018,

jehož účastníky jsou:

1) závětní dědička, pozůstalá dcera Tereza L., narozená dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupená advokátkou Mgr. Jitkou Snítílovou
sídlem 28. října 1001/3, 110 00 Praha 1

2) nezletilá pozůstalá vnučka Natálie K., narozená dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupená zvláštním opatrovníkem Karolem Š., narozeným dne xxx bytem xxx, xxx
adresa k doručování xxx, xxx

k odvolání Terezy L. (shora) proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 28.8.2018 č.j. 26 D 248/2018-53,

takto:

- I.** Usnesení soudu I. stupně se v napadeném výroku III. mění tak, že se nevypořádává podle § 185 odst. 3, písm. b) z.ř.s. povinný díl Natálie K. jako nepominutelné dědičky a že závětní dědička - pozůstalá dcera Tereza L. - není povinna vyplatit nezletilé pozůstalé vnučce Natálii K. na úhradu jejího povinného dílu částku 20 499 Kč ani žádnou jinou částku.
- II.** Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud I. stupně výrokem I. určil podle § 180 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“) obvyklou cenu majetku a jiných aktiv pozůstalosti částkou 54 664,05 Kč, výši dluhů a dalších pasiv pozůstalosti částkou 12 052 Kč a čistou hodnotu pozůstalosti částkou 42 612,05 Kč. Výrokem II. potvrdil podle § 185 odst. 1 písm. a) z.ř.s. nabytí dědictví pozůstalé dceři Tereze L. jako jediné dědičce ze závěti zůstavitele ze dne 3. 2. 2018 s tím, že uplatnila výhradu soupisu. Ve výroku vyjmenoval majetek, který je předmětem dědictví. Výrokem III. rozhodl podle § 185 odst. 3, písm. b) z.ř.s. o vypořádání povinného dílu nepominutelné dědičky tak, že závětní dědička - pozůstalá dcera Tereza L. -

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hrdličková.

vyplatí nepominutelné dědičce - nezletilé pozůstalé vnučce Natálii K. - na úhradu jejího povinného dílu částku 20 499 Kč, a to k právní moci usnesení na označený účet u banky. Výrokem IV. určil odměnu soudem pověřené soudní komisařky částkou 1 100 Kč, náhradu hotových výdajů částkou 806 Kč a 21% náhradu za daň z přidané hodnoty ve výši 400 Kč s tím, že odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu za daň z přidané hodnoty v celkové výši 2 306 Kč je povinna zaplatit Tereza L. do tří dnů od právní moci usnesení na označený účet u banky.

2. V odůvodnění soud I. stupně uvedl, že obvyklá cena majetku byla stanovena na základě prohlášení účastnice řízení o obvyklé ceně osobního automobilu, sdělení banky o výši zůstatku vkladu k datu úmrtí zůstavitele podle sdělení VZP ČR o výši přeplatku pojistného. Výše dluhů byla stanovena na základě listin a prohlášení účastnice řízení o výši pohřebních výdajů.
3. Zůstavitel závětí sepsanou notářským zápisem dne 3.2.2018 povolal k dědění veškerého svého majetku pozůstalou dceru Terezu L. Prohlášením o vydědění z téhož dne, sepsaným notářským zápisem, vydědil dceru Zuzanu L. Zuzana L. pravost obou listin nepopřela. Zůstavitel zanechal nepominutelnou dědičku ze zákona, nezletilou pozůstalou vnučku Natálii K., dceru Zuzany L., která prostřednictvím zvláštního opatrovníka uplatnila právo na povinný díl. Jako nezletilé dědičce jí náleží tři čtvrtiny z hodnoty jejího zákonného podílu, neboť žádné dluhy a závady, které by na majetku zůstavitele vázly již v době zůstavitelovy smrti, nebyly zjištěny a nebyl proveden žádný zápočet na povinný díl.
4. Nepominutelná dědička i závětní dědička požádaly o nahrazení soupisu prohlášením dědičky o pozůstalostním majetku a soud této žádosti vyhověl.
5. Podle § 185 odst. 1, písm. a) z.ř.s. pak obvodní soud potvrdil nabytí dědictví pozůstalé dceři Tereze L. jako jediné dědičce ze závěti zůstavitele z 3.2.2018 a vypořádal povinný díl nepominutelné dědičky Natálie K. podle § 185 odst. 3, písm. b) z.ř.s.
6. Výrok o odměně notářky jako soudní komisařky odůvodnil soud ustanoveními § 12 odst. 1 a § 13 vyhlášky č. 196/2001 Sb. (notářský tarif). Odměnu notáře, hotové výdaje a náhradu za daň z přidané hodnoty je povinna zaplatit dle § 108 odst. 1, písm. a) z.ř.s. Tereza L.
7. Proti výroku III. tohoto usnesení podala odvolání poz. dcera Tereza L. Namítala, že tento výrok spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 205 odst. 2, písm. g) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Uvedla, že soud správně zjistil, že zůstavitel závětí sepsanou notářským zápisem dne 3. 2. 2018 povolal k dědění veškerého svého majetku pozůstalou dceru Terezu L. a pořídil i prohlášení o vydědění nepominutelného dědice z téhož dne sepsané notářským zápisem, kterým vydědil pozůstalou dceru Zuzanu L. Zuzana L. nepopřela pravost ani jedné z listin zůstavitele, a soud ji proto správně k dědění nepovolal.
8. Soud I. stupně však považoval za účastnici řízení dceru vyděděnou Zuzanu L., nezl. Natálii K., a ve výroku III. došel k chybnému závěru, že Natálie K. je nepominutelnou dědičkou. Chybně jí přiznal práva nepominutelného dědice, tedy tři čtvrtiny z hodnoty jejího zákonného podílu, a Tereze L. uložil povinnost povinný díl Natálie K. vypořádat. Odvolatelka poukázala na ustanovení § 1492 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o.z.“), podle kterého pořízením pro případ smrti nelze zkrátit povinný díl nepominutelného dědice, který se práva na povinný díl nezřekl a nedošlo-li ani k vydědění, § 1646 odst. 1 o.z. (ze zákonných důvodů lze nepominutelného dědice vyděděním z jeho práva na povinný díl vyloučit) a § 1646 odst. 3 o.z. (přežije-li vyděděný potomek zůstavitele, nedědí ani potomci vyděděného potomka, ledaže zůstavitel projeví jinou vůli; nedožije-li se vyděděný potomek smrti zůstavitele, pak jeho potomci dědí vyjma těch, kteří jsou samostatně vyloučeni z práva dědického).

9. Zůstavitel v listině o vydědění neprojevil jinou vůli, než vydědit dceru Zuzanu L., která zůstavitele přežila. O nezletilé Natálii K. se v listině nezmiňuje. Z toho vyplývá, že ve smyslu § 1646 odst. 3 o.z. zůstavitelova vnučka Natálie K., která je dcerou vyděděné Zuzany L., nedědí.
10. Odvolatelka proto navrhovala, aby odvolací soud výrok III. napadeného usnesení změnil tak, že se nevypořádává povinný podíl nepominutelné dědičky a že Tereza L. nevyplatí Natálii K. na úhradu jejího povinného dílu částku 20 499,- Kč.
11. Původně požadovala také vydání opravného usnesení, s odůvodněním, že v napadeném usnesení není uvedena správná adresa jejího trvalého bydliště. Dodatečně v podání z 9.10.2018 (č.l. 65 spisu) uvedla, že na její straně došlo k omylu a návrh na vydání opravného usnesení vzala zpět.
12. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení podle § 129 a násl. zák. č. 292/2013 Sb. – zákona o zvláštních řízeních soudních (dále jen z.ř.s.) a § 201 a násl. o.s.ř. (§ 1 odst. 2 a 3 z.ř.s.). Poté došel k závěru, že odvolání je důvodné.
13. Soud I. stupně při svém rozhodování vycházel z toho, že za situace, kdy zůstavitel notářským zápisem ze dne 3. 2. 2018 pořídil závět', jíž povolal k dědění veškerého svého majetku pozůstalou dceru Terezu L. a vydědil druhou dceru Zuzanu L., která platnost závěti ani vydědění nezpochybnila, nastupuje jako nepominutelný dědic její jediná dcera – vnučka zůstavitele nezletilá Natálie K. Natálii K. pak s poukazem na její nezletilost přiznal povinný díl ve výši tří čtvrtin jejího zákonného podílu (tří čtvrtin podílu, který by při dědění ze zákona náležel její matce a který by podle § 1635 odst. 2 o. z. přešel na Natálii K.).
14. Tento postup je v rozporu s ustanovením § 1646 odst. 3, první věty o.z., podle něhož přežije-li vyděděný potomek zůstavitele, nedědí ani potomci vyděděného potomka, ledaže zůstavitel projeví jinou vůli.
15. Vyděděná dcera Zuzana L. zůstavitele přežila; dne 17. 5. 2018 osobně uznala pravost a platnost závěti i prohlášení o vydědění. Ve smyslu § 1646 odst. 3, první věty o. z. by proto její jediný potomek, kterým je její nezletilá dcera (vnučka zůstavitele) Natálie K., mohl dědit, jen kdyby to zůstavitel projevem své vůle umožnil. Z projevu vůle zůstavitele však nelze dovodit, že by si přál, aby důsledky uvedené v citovaném ustanovení nenastaly a aby v tomto případě namísto vyděděné Zuzany L. dědila její dcera Natálie K. Platí proto citované ustanovení § 1646 odst. 3, první věty o. z., a Natálie K. nedědí. Je-li zde závět', podle níž je jedinou dědičkou zůstavitele dcera Tereza L., nemůže Natálie K. uplatňovat právo na povinný díl, neboť povinný díl je odvozen od podílu, který by jí náležel ze zákona (viz § 1643 odst. 2 o. z.). Není-li dědičkou ze zákona, nenáleží jí ani povinný díl.
16. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že soud při jednání s vyděděnou dcerou Zuzanou L. dne 17.5.2018, poté, kdy uznala závět' a prohlášení o vydědění za pravé a platné, nesprávně konstatoval, že Natálie K. je nepominutelnou dědičkou (viz protokol na č.l. 28 a 29 spisu), nezletilé Natálii K. jmenoval zvláštního opatrovníka (viz usnesení z 5.6.2018 na č.l. 32) a s tímto opatrovníkem v dalším řízení jednal jako se zástupcem účastnice řízení (viz protokol z 5.6.2018 na č.l. 35 a 36 spisu, protokol z 25.7.2018 na č.l. 46 až 51 spisu, doručování napadeného usnesení z č.l. 53 spisu dle doručky na č.l. 55A, výzva k vyjádření k odvolání na č.l. 62) ani to, že Tereza L. při jednání dne 25.7.2018 konstatovala, že Natálie K. není nepominutelným dědicem, ale „v zájmu urovnání rodinných vztahů, kladného vztahu k Natálii K. a v zájmu ukončení řízení o pozůstalosti“ jí Tereza L. vyplatí na její povinný díl příslušnou částku. Takové stanovisko nemůže být důvodem k založení právně závazné povinnosti jediné dědičky Terezy L. vůči Natálii K.,

neboť založení takové povinnosti je v rozporu se zákonem, podle kterého Natálie K. nedědí a právo na povinný díl nemá. Nemá-li právo na povinný díl, nemůže v řízení o pozůstalosti dojít ani k jeho vypořádání ve smyslu § 1654 a násl. o.z., není zde ani důvod, aby o něm soud podle § 185 odst. 3 písm. a) z.ř.s. rozhodoval v usnesení o dědictví, a nebyl ani důvod jednat s Natálií K. jako s nepominutelnou dědičkou podle § 113 z.ř.s.

17. Odvolací soud proto výrok III. o vypořádání povinného dílu Natálie K. změnil tak, že se povinný díl Natálie K. nevypořádává (výrok I. usnesení odvolacího soudu). Změna byla provedena podle § 220 odst. 1, písm. a) o. s. ř., neboť soud I. stupně rozhodl nesprávně, ačkoliv správně zjistil skutkový stav.
18. Výrok II. tohoto usnesení o nákladech odvolacího řízení vychází z ustanovení § 132 a § 128 z.ř.s.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání jen za podmínek uvedených v § 237 o.s.ř., do 2 měsíců od doručení tohoto usnesení prostřednictvím soudu I. stupně k Nejvyššímu soudu ČR. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat pouze dovolací soud.

Praha 28. ledna 2019

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu